

Wegwijzer Diftar

Informatie over het inzetten van diftar als beleidsstrategie.

Wat is diftar?

Diftar staat voor gedifferentieerde tarieven, waarbij de hoeveelheid aangeboden restafval per huishouden afgerekend wordt. Het principe van deze financiële prikkel is eenvoudig: wanneer je als huishouden je afval goed scheidt en/of voorkomt en zodoende minder restafval overhoudt, betaal je een lagere afvalstoffenheffing. Andersom betekent dit dat huishoudens die hun afval niet scheiden, een hogere heffing betalen. Met diftar bestaat de afvalstoffenheffing uit een vast deel (dat ieder huishouden betaalt) én een variabel deel. Dit variabele deel is afhankelijk van de hoeveelheid restafval die je als huishouden aanbiedt ter inzameling. Het is een toepassing van het principe dat ook wel 'de vervuiler betaalt' wordt genoemd.

Diftar wordt toegepast vanuit de volgende redeneringen:

1. Gedragsbeïnvloeding zodat minder restafval en meer (bron)gescheiden recyclebare grondstoffen worden aangeboden.
2. Een eerlijker tariefsysteem. Het wordt als eerlijk gezien om huishoudens die weinig (rest)afval aanbieden minder te laten betalen voor het gemeentelijke afvalbeheer, net als dat geldt voor het gebruik van andere diensten zoals energie en water.
3. Kostenefficiëntie. Het toepassen van diftar draagt bij aan de kostenefficiëntie van het gemeentelijk afvalbeheer.

Vormen van diftar

Het toepassen van tariefdifferentiatie gebeurt op verschillende manieren. De meest gekozen vorm is **'volume-frequentie'**. Hierbij worden inwoners gestimuleerd hun restafval minder vaak aan de weg te zetten of in een verzamelcontainer te gooien (frequentie van inzamelen). Bovendien betalen zij minder wanneer ze een kleinere container (minder volume) aanbieden.

Een kleine groep gemeenten maakt gebruik van het zogenaamde **'dure zak'**-systeem, een vorm van volume-frequentie diftar waarbij restafval uitsluitend mag worden aangeboden in een relatief dure afvalzak, die de gemeente hiervoor te koop aanbiedt. Zo worden inwoners gestimuleerd om zo min mogelijk restafval over te houden. Volume-frequentie diftar stimuleert logischerwijs met name het scheiden van grondstoffen met een groot volume, zoals PMD en tuinafval. De container (of zak) hoeft dan immers minder vaak aan de weg.

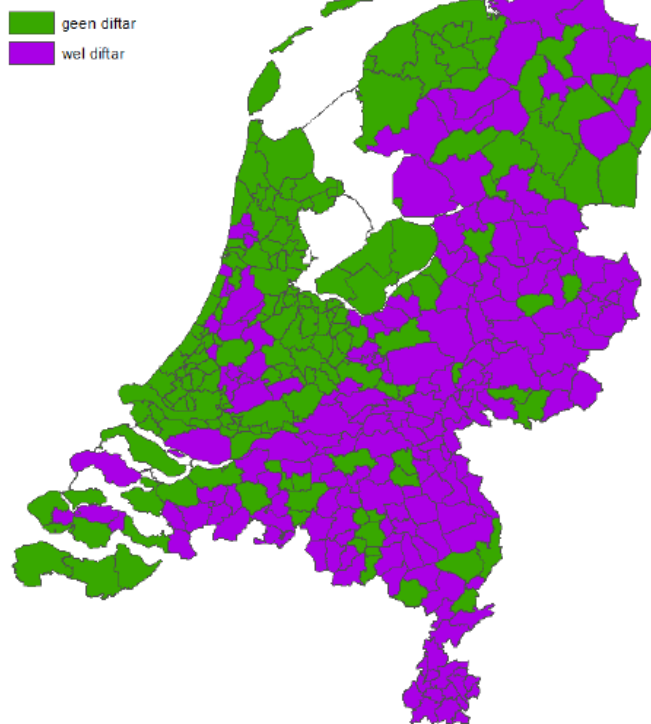
Daarnaast zijn er ook gemeenten die afrekenen op basis van het **gewicht van het restafval**. Dit maakt het vooral interessant om zware afvalstromen zoals gft, papier en glas beter te scheiden. Hierdoor is deze vorm van diftar erg interessant voor gemeenten die PMD nascheiden: hier wordt het volumineuze PMD tenslotte in het restafval ingezameld.

Tenslotte wordt diftar ook soms alleen op basis van **volume** toegepast. Hierbij worden inwoners gestimuleerd voor een kleinere (140 ipv 240 liter) en goedkopere minicontainer te kiezen. De ophaalfrequentie is dan een vast gegeven. De prikkel die hiervan uitgaat is veel kleiner dan bij de andere vormen van diftar, wat maakt dat het effect gering is.

Toepassing van diftar

Het aantal gemeenten dat (een vorm van) diftar toepast is in de afgelopen jaren flink toegenomen. In 2021 paste 50% van de Nederlandse gemeenten een vorm van diftar toe. Hoewel deze gemeenten zich met name in het oosten van het land bevinden, zien we dat ook steeds meer gemeenten in west-Nederland diftar op de agenda hebben staan. Alhoewel diftar in elke stedelijkheidsklasse voor komt is het instrument met name in laag stedelijke gemeenten populair. In de kaart hieronder (RWS, 2021) hebben de paarsgekleurde gemeenten diftar.

Tariefsystemen 2021

In de laatste twee jaar hebben onderstaande gemeenten diftar ingevoerd

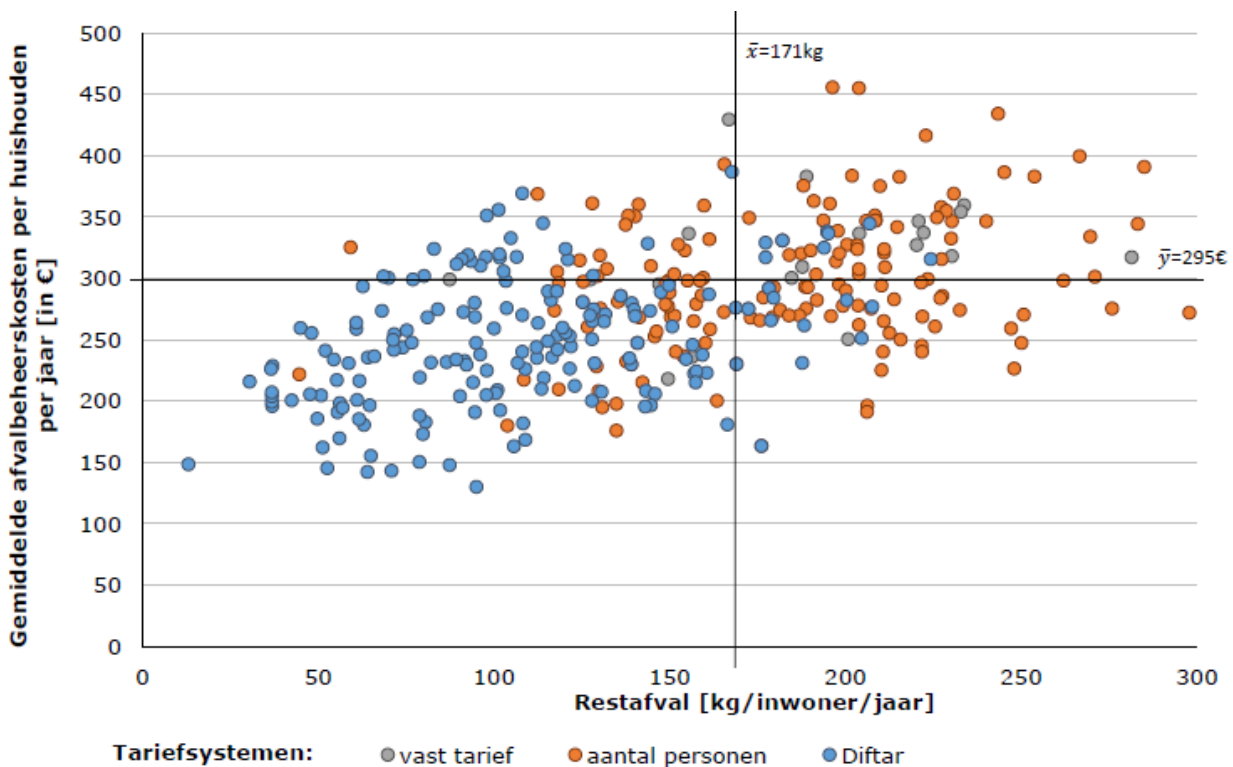
Jaar	Gemeenten
2022 (10)	Albrandswaard, De Ronde Venen, Emmen, Harderwijk, Hollands Kroon, Medemblik, Ouder-Amstel, Ridderkerk, Westerwolde, Wormerland, Barendrecht
2021 (12)	Castricum, De Wolden, Heiloo, Helmond, Middelburg, Noordoostpolder, Oldebroek, Oudewater**, Teylingen, Uitgeest, Woerden** Epe
2020 (6)	Alphen-Chaam, Borne, Echt-Susteren, Nieuwkoop, Renswoude, Arnhem (in 2021 per referendum afgeschaft)

**bonus-systeem (op basis van aantal jaarlijkse aanbiedingen eventueel bedrag geretourneerd)

Wat is de relatie met (halen van) VANG-ambitie?

De resultaten van diftar spreken voor zich. Niet alleen produceren gemeenten met diftar gemiddeld 48% minder restafval dan gemeenten zonder dit systeem, ook de kosten van het totale afvalbeheer zijn in deze gemeenten zo'n 20% lager. Dit komt met name doordat er wordt bespaard op (steeds duurder wordende) verbrandingskosten van restafval én er meer waardevolle grondstoffen worden gescheiden. 95% van de gemeenten die in 2020 minder dan 100kg restafval per inwoner hadden, pasten diftar toe.

Figuur 1: In bovenstaand figuur is de hoeveelheid restafval en de afvalbeheerkosten voor diftar en niet-diftar gemeenten weergegeven (RWS, 2021).

Hoe zit het met de neveneffecten?

Een vraag die vaak opkomt rondom de planvorming van diftar is of de kwaliteit van de gescheiden deelstromen afneemt bij invoering van dit instrument. Uit het Rapport 'Diftar als beleidsinstrument bij huishoudelijk afvalbeheer' (IPR Normag 2021) blijkt dat over het geheel kan worden gesteld dat de kwaliteit van ingezamelde deelstromen niet wezenlijk afwijkt in gemeenten met of zonder diftar. Ook blijkt dat diftar niet leidt tot meer ontwijkgedrag zoals afvaldumpingen.

Hierbij dient wel vermeld te worden dat er in beperkte mate onderzoeken en monitorgegevens beschikbaar zijn. Voor meer gedetailleerde informatie over ongewenste neveneffecten wordt verwezen naar het genoemde rapport van IPR Normag.

Verder lezen over diftar?

In het kader van VANG-HHA zijn reeds aantal hulpmiddelen (handreikingen, achtergrondinfo) ontwikkeld. In onderstaande tabel zijn deze samengevat.

Jaar	Gemeenten
Diftar als beleidsinstrument bij huishoudelijk afvalbeheer IPR Normag in opdracht van VANG-HHA, 2021	Beschrijvend onderzoek naar de toepassing van geïndividualiseerde gedifferentieerde tarieven bij de gescheiden inzameling van afval- en grondstoffen van huishoudens. Ingegaan wordt op landelijke ontwikkelingen, doelstellingen/overwegingen, effect van diftar en de financiële aspecten. Een groot deel van deze wegwijzer is gebaseerd op dit rapport.
Handreiking Diftar, afval scheiden loont VANG-HHA, 2021	Handreiking met informatie over diftar en specifiek over de besluitvorming en invoering van diftar.
Financiële implicaties diftar Stantec in opdracht van VANG-HHA, 2021	Bij de voorbereiding en implementatie van diftar komt veel kijken. Van de 'basis op orde' tot 'hoe ga ik om met de diftar-paradox'. Veel verschillende zaken om (financieel) rekening mee te houden. Het rapport legt de focus op dit financiële aspect van diftar en is ingedeeld in drie onderdelen: <ul style="list-style-type: none">• Aanpassingen en maatregelen (zoals infrastructuur, IT, communicatie, handhaving)• Effect op de kosten (structureel en eenmalig)• Effect op de afvalstoffenheffing (verwachte aanbiedingen, verhouding vast-variabel)
Communicatie en diftar MRStratego in opdracht van VANG-HHA, 2021	Praktische communicatietips bij de introductie van een diftarsysteem. Een verandering doorvoeren gaat niet vanzelf. Zeker niet waar het gaat om een – voor veel mensen 'low interest' – onderwerp als afval. Het uitleggen en voorbereiden van de toepassing van diftar is niet gemakkelijk en vraagt het nodige van de afdeling communicatie van een gemeente en/of inzamelorganisatie. In dit rapport aandacht en tips over voorbereiding, achtergrondinfo en communicatiemiddelen.
Neveneffecten diftar RoyalHaskoningDHV in opdracht van VANG-HHA, 2021	Resultaten en praktijkvoorbeelden hoe om te gaan met neveneffecten van diftar. Alhoewel in de beeldvorming en besluitvorming mogelijke neveneffecten soms de boventoon voeren, is er in de praktijk weinig (statistische en/of kwantitatieve) informatie over het optreden van neveneffecten beschikbaar. Dit onderzoek levert deze informatie.
Onderzoek 0-aanbod bij diftar JMA in opdracht van RWS, 2019	In gemeenten waar diftar is ingevoerd, blijft dat een klein deel van de huishoudens nooit meer restafval aanbiedt. JMA heeft onderzoek gedaan naar deze cijfers en de oorzaken van dit gedrag.

Vragen?

Het je specifieke vragen over het invoeren van diftar? Neem dan contact op met VANG via onderstaande link. Ook voor algemene vragen over het VANG-programma en ondersteuning bij VANG-gerelateerde vraagstukken, kunt u hier [contact](#) opnemen met een van de VANG-adviseurs.